

Ministerie van Defensie
De Minister van Defensie
De heer R.P. Brekelmans MPA MSc
Postbus 20701
2500ES 's-Gravenhage

Den Haag, 18 juli 2025

Aantal bijlage(n) : -
Uw kenmerk : -
Ons kenmerk : ACM/UIT/652634
Contactpersoon : [Vertrouwelijk]
Onderwerp : ACM/25/196825

Geachte heer Brekelmans,

U heeft de Autoriteit Consument & Markt (hierna: ACM) bij brief van 11 juni 2025 verzocht om een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets (hierna: UHT) uit te voeren op het concept voor het Wetsvoorstel op de defensiegereedheid (hierna: het wetsvoorstel). Graag geeft de ACM in deze brief gehoor aan uw verzoek.

Met dit wetsvoorstel worden gereedstellingsactiviteiten aangewezen, waarvoor de minister van Defensie bij algemene maatregel van bestuur kan bepalen dat afgeweken mag worden van bestaande wettelijke voorschriften. Dit om te waarborgen dat de gereedstellingsactiviteiten niet gehinderd worden door wettelijke knelpunten, die anders de gereedheid van de Nederlandse krijgsmacht in de weg zouden staan.

In het wetsvoorstel wordt een aantal gereedstellingsactiviteiten genoemd die plaats kunnen vinden binnen sectoren en rechtsgebieden waar de ACM toezicht op houdt. Specifiek is de ACM gevraagd bij haar UHT in te gaan op de onderdelen frequentieruimte en inkoop.

De ACM acht het wetsvoorstel uitvoerbaar en handhaafbaar, voor zover dat op basis van deze concepten kan worden beoordeeld. Wel heeft de ACM enkele vragen en opmerkingen ten aanzien van de door de minister van Defensie vast te stellen algemene maatregel van bestuur, op grond waarvan afgeweken wordt van wettelijke voorschriften.

Nadere toelichting over het buiten toepassing laten van aanbestedingsregels

De ACM houdt toezicht op de goede werking van markten. De aanbestedingsregels dragen bij aan die goede werking omdat dit de kans vergroot dat de overheid producten en diensten krijgt met de beste prijs/kwaliteitverhouding en een gelijk speelveld ontstaat tussen bedrijven, inclusief nieuwe toetreders. Dat is ook goed voor de innovatie in Nederland en de EU.

Bij afwijking van de aanbestedingsregels bestaat het risico dat deze voordelen uit het zicht raken. Specifieke omstandigheden kunnen de keuze om af te wijken rechtvaardigen, maar de ACM acht het belangrijk om de noodzakelijkheid en proportionaliteit van een afwijking goed te overwegen.

In het algemeen begrijpt de ACM dat (crisis)situaties een afwijking kunnen rechtvaardigen, zeker wanneer hierdoor anders de paraatheid van de Nederlandse krijgsmacht belemmerd zou worden. Desalniettemin vraagt de ACM, ten aanzien van het wetsvoorstel, de aandacht van de minister voor de volgende punten:

In het wetsvoorstel wordt een brede definitie van gereedstellingsactiviteiten en gereedheid gehanteerd. Gelet op deze brede definities zouden de aanbestedingsregels in veel verschillende situaties (deels) buiten toepassing kunnen worden gelaten. In welke mate dat gerechtvaardigd is, moet per concreet geval worden beoordeeld. Hierdoor zijn zowel de omvang als de gevolgen van het voorstel moeilijk in te schatten voor de ACM. Om te voorkomen dat opdrachten waarvoor het geheel of gedeeltelijk volgen van de aanbestedingsregels wel mogelijk is ten onrechte daarvan worden uitgezonderd, adviseert de ACM de voorgestelde begrippen en bepalingen in het voorstel en de memorie van toelichting nader in te vullen en toe te lichten.

Ook acht de ACM het nuttig als meer duidelijkheid wordt gegeven over de omstandigheden die een afwijking van de aanbestedingsregels rechtvaardigen. De ACM begrijpt dat er (crisis)situaties kunnen ontstaan, waardoor niet gewacht kan worden totdat het reguliere aanbestedingsprocedure is doorlopen. Tegelijkertijd zijn er ook situaties denkbaar, waarin deze omstandigheden niet (langer) dusdanig urgent zijn waardoor het weer mogelijk is om de reguliere aanbestedingsprocessen te volgen of deze beperkt aan te passen, bijvoorbeeld door termijnen in te korten of bepaalde stappen over te slaan. Het is ook onduidelijk wat voor invloed een dergelijke verandering van omstandigheden heeft op in afwijking van de aanbestedingsregels gegunde (defensie)opdrachten en hoe lang deze opdrachten in stand blijven. De ACM adviseert op voorhand duidelijkheid te verschaffen over de lengte van tijd waarvoor een opdracht onderhands wordt gegund, en welke invloed een verandering van omstandigheden heeft op deze onderhandse gunning.

Naast de aanbestedingsregels kunnen ook de staatssteunregels en de Wet markt en overheid relevant zijn bij het verlenen van (defensie)contracten. Deze regelgeving is erop gericht om ongeoorloofde concurrentievervalsing door overheden te voorkomen. De ACM roept de minister op in de toelichting op te nemen hoe dit voorstel zich verhoudt tot die regels.

De ACM vraagt de minister het voorstel en de memorie van toelichting op deze punten aan te vullen, zodat een betere en duidelijkere afweging van de hierboven genoemde belangen mogelijk en zichtbaarder wordt.

Duidelijkheid over het intrekken van verleende spoorcapaciteit

Op grond van artikel 3.9 van het wetsvoorstel kan de minister van Defensie, in overeenstemming met de minister van Infrastructuur en Waterstaat, aanwijzingen geven aan een beheerder van infrastructuur om reeds verleende capaciteit op onder andere het spoor in te trekken. Op deze wijze kan worden gegarandeerd dat deze capaciteit beschikbaar wordt gesteld aan de krijgsmacht.

Het Nederlandse spoorwegnetwerk wordt beheerd door ProRail. Hierbij valt vooraf op te merken dat ProRail niet de taak of de bevoegdheid kent om reeds verleende capaciteit op het spoor in te trekken.

Artikel 3.9 van het wetsvoorstel is gebaseerd op artikel 13 van de Vervoersnoodwet. Op basis van dit laatst genoemde artikel uit de Vervoersnoodwet, kan de minister van Infrastructuur en Waterstaat aanwijzingen geven aan een infrastructuurbeheerder. In de Vervoersnoodwet is een expliciete wettelijke grondslag gegeven om bij deze aanwijzingen af te wijken van de taken en bevoegdheden van een infrastructuurbeheerder. Deze wettelijke grondslag, om bij aanwijzing van de minister van Defensie af te wijken van de taken en bevoegdheden van een infrastructuurbeheerder, ontbreekt echter bij artikel 3.9 van het wetsvoorstel.

Voor de ACM is nadere toelichting over het ontbreken van deze wettelijke grondslag van belang. Zeker indien dit ontbreken niet een abusievelijke omissie, maar een bewuste keuze is. Voorstelbaar is dat het intrekken van reeds door ProRail verleende capaciteit, als gevolg van een aanwijzing van de minister van Defensie als bedoeld in artikel 3.9 van het wetsvoorstel, kan leiden tot klachten bij de ACM op grond van artikel 71 van de Spoorwegwet. Daardoor is de ACM gebaat bij zoveel mogelijk duidelijkheid over de reikwijdte van artikel 3.9 van het wetsvoorstel.

Verdere opmerkingen

De ACM merkt op dat per algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat gedurende een nu nog onbepaalde tijd afgeweken kan worden van bestaande wettelijke verplichtingen en voorschriften. Ten tijde van het uitbrengen van deze UHT is het op voorhand onduidelijk onder welke omstandigheden deze algemene maatregel van bestuur vastgesteld mag worden, voor hoe lang deze zal gelden en onder welke omstandigheden deze verlengd mag worden. Ook volgt nu uit de wettekst niet duidelijk wanneer een vastgestelde algemene maatregel van bestuur komt te vervallen, terwijl dit wel in de memorie van toelichting staat beschreven. Het lijkt de ACM goed om hierover op voorhand duidelijkheid te bieden, in ieder geval over het moment en de omstandigheden wanneer gekozen mag worden om middels algemene maatregel van bestuur af te wijken van bestaande wettelijke voorschriften en wanneer deze bevoegdheid komt te vervallen. Daarnaast lijkt het de ACM verstandig en wenselijk om een tussentijdse evaluatie van de noodzakelijkheid van de afwijking op te nemen in het wetsvoorstel.

Als laatste merkt de ACM op dat het toezicht op het gebruik van frequentieruimte onder de taken en bevoegdheden van de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (hierna: RDI) valt. De ACM heeft hierover afstemming gezocht met de RDI. Mogelijke (wetstechnische) opmerkingen over het onderdeel frequentieruimte zullen komen van de RDI. Verder zien de voorgestelde wijzigingen niet op de taken en bevoegdheden van de ACM.

De ACM vertrouwt erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd, maar is uiteraard beschikbaar voor nadere toelichting. De ACM is voornemens deze brief openbaar te maken. Graag treedt de ACM met u in overleg over het exacte tijdstip van publicatie.

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

mr. T.M. Snoep
bestuursvoorzitter